

Ivica Mataija

Naš biskup mons. dr. Mile Bogović

(Cerovac kraj Slunja, 8. I. 1939. – Rijeka, 19. XII. 2020.).

Mons. dr. Mile Bogović, prvi biskup Gospičko-senjske biskupije, crkveni povjesničar, sveučilišni profesor, društveno angažirani intelektualac i istaknuti domoljub, preminuo je u riječkoj bolnici 19. prosinca 2020. godine. Cijeli svoj život proživio je sa svojim narodom i neumorno radio za njega i Crkvu, dijeleći s njima brojne nedaće, ali i snove i nade, rasvjetljujući pri tom putove prošle i one kojima je tek trebalo krenuti. Gradio je i društveno promicao katoličke humanističke vrijednosti utemeljene na iskustvu proživljenog, znanstveno spoznanog i od pradjedova naslijeđenog nepokolebljivog pouzdanja u Svevišnjega.

Osnovnu je školu pohađao u Nikšiću kod Slunja, dva razreda u *Sjemenišnoj gimnaziji u Pazinu*, a 7. i 8. razred u *Osmogodišnjoj školi u Slunju*. Više razrede gimnazije završio je u *Srednjoj vjerskoj školi za spremanje svećenika* u Pazinu 1958. god. kad je upisao bogosloviju na *Visokoj teološkoj školi*. Za svećenika je zaređen 28. VI. 1964. god. te imenovan kapelanom u Senju i upraviteljem župe Krivi Put, gdje je ostao jednu školsku godinu kroz koju je položio petu godinu na *Visokoj teološkoj školi* u Pazinu i dobio apsolutorij. Nakon što je uspio dobiti putovnicu, u listopadu 1966. god. odlazi u Rim na studij crkvene povijesti kojega je završio na *Fakultetu crkvene povijesti Papinskog sveučilišta Gregoriana*. Doktorsku tezu *Le relazioni della Chiesa cattolica e gli ordodossi in Dalmazia durante la Repubblica veneta nei secoli XVII e XVIII* obranio je na istom fakultetu 1971. god. U hrvatskom prijevodu objavljena je, uz neke manje preinake, u nakladi Kršćanske sadašnjosti u Zagrebu 1982. god. pod naslovom *Katolička Crkva i pravoslavlje u Dalmaciji za vrijeme mletačke vladavine*, nakon čega je 1983. god. promoviran u doktora crkvene povijesti. Nakon povratka iz Rima, ljeti 1971. god., preuzeo je službu tajnika nadbiskupije kod nadbiskupa dr. Viktora Burića (do 1974.) i profesora crkvene povijesti na *Visokoj bogoslovnoj školi* (do 2000.). Akademske godine 1973./74. ponovo je boravio u Rimu i radio u *Vatikanskom arhivu* i *Biblioteci* na istraživanju izvora za povijest Crkve u Hrvata. Od 1974. do 1985. bio je rektor Visoke bogoslovne škole u Rijeci. Od 1981. do 1985. upravljao je župom Praputnjak kraj Rijeke, a potom odlazi u Senj za upravitelja *Sakralne baštine*. Od 1991. do 1994. ponovo

je rektor Škole. Od 1993. do 1996. bio je generalni vikar Riječko-senjske nadbiskupije. Papinskim kapelanom s naslovom monsinjora imenovan je 1997. god. Od jeseni 1998. predavao je tri semestra hrvatski rani srednji vijek na *Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Rijeci*. Stalno je objavljivao članke i radove iz crkvene povijesti uglavnom prostora tadašnje Riječko-senjske nadbiskupije. Objavljivao je u *Zvonima*, u *Vili Velebita* i drugim periodičnim i dnevnim časopisima i novinama. Posebno se bavio poviješću glagoljice na našim prostorima. Bio je stalni suradnik *Leksikografskog zavoda* za razna izdanja, a za *Hrvatski biografski leksikon* pisao je (do 2000.) sve jedinice o biskupima senjskim, krbavskim ili modruškim, otočkim, riječkim i riječko-senjskim. Uređivao je niz *Priručna enciklopedija vjere* u nakladi Kršćanske sadašnjosti u Zagrebu, nastupio je na brojnim znanstvenim simpozijima, a bio je glavni urednik *Riječkog teološkog časopisa*. Bio je član *Vijeća Hrvatskog državnog sabora za žrtve rata*, član *Vijeća za ekumenizam* i *Vijeća za kulturu Hrvatske biskupske konferencije*, potpredsjednik *Hrvatskog povijesnog instituta* u Rimu, upravitelj *Sakralne baštine* (arhiv, biblioteka, riznica) u Senju, voditelj znanstvenog projekta *Izvori za povijest Kraljevine Hrvatske u Vatikanskim arhivima od 16. do 20. stoljeća*. Za znanstveni rad dobio je, 1995. god., *Nagradu grada Senja*, a 1996. god. odlikovan je *Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića*. Vijeće Katoličkog bogoslovnog fakulteta 1992. priznaje ga naslovnim docentom, a 1997. imenovan je docentom pri katedri crkvene povijesti na *Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu za Teologiju u Rijeci*. Od povratka iz Rima gotovo je redovito predavač, a najčešće i organizator *Teološko-pastoralnog tjedna za svećenike Riječke metropolije*. Ujedno je od 1974. god. bio organizator i permanentnog obrazovanja svećenika Riječke nadbiskupije. Posebnu skrb posvećivao je obilježavanju crkveno-povijesnih obljetnica. U tom smislu je 1986. god. vodio pripreme i rad znanstvenog skupa *Krbavska biskupija u srednjem vijeku*, a 1997. međunarodnog znanstvenog skupa *Visoko crkveno školstvo u nas* za koje je priredio i zbornike radova. Od 2000. do 2005. god. bio je član *Stalnog vijeća Hrvatske biskupske konferencije* i predsjednik *Vijeća za laike*, a nakon toga predsjednik *Vijeća za redovnike*.

Naslovnim biskupom Tamate i pomoćnim riječko-senjskim biskupom sa sjedištem u Gospiću, s posebnim zadatkom da ispita mogućnost osnivanja nove biskupije sa sjedištem u istom gradu, imenovan je 4. VI. 1999. god. Nakon što je poslao svoje izvješće, 25. V. 2000. Sveta Stolica je proglasila utemeljenje Gospičko-senjske biskupije i ujedno ga imenovala prvim gospičko-senjskim biskupom.

Mons. Bogović trajno se u Gospiću nastanio 10. siječnja 2000. god., nekoliko mjeseci prije utemeljenja biskupije, svoga imenovanja za njezinoga prvog biskupa i svečane proslave njezine uspostave.

Usprkos brojnim obvezama i poslovima oko ustoličenja i organiziranja biskupijskih institucija, ordinarijata i obnove brojnih u ratu srušenih sakralnih objekata, mons. Bogović je u Lici i poglavito Gospiću postao neumorni poticatelj, usmjeraatelj, organizator i sudionik mnogih kulturnih i znanstvenih događaja. Kao crkveni povjesničar koji je mnogo vremena proveo istražujući vatikanske i brojne hrvatske arhive te kao upravitelj Sakralne baštine u Senju, biskup je od samoga početka rada Državnog arhiva u Gospiću postao jednim od njegovih najvažnijih suradnika. O početku te suradnje svjedoči i izložba povijesnih zemljovida koju su državni arhivi iz Gospića i Karlovca postavili u izložbenom prostoru Muzeja Like Gospić pred Božić 2000. god. s naslovom *Državne granice na području Like*, koju je biskup svečano otvorio. Suradnja Državnog arhiva u Gospiću i mons. dr. Mile Bogovića temeljila se na njegovom bogatom znanju i znanstvenom iskustvu i interesu, a odrazila se u svim segmentima arhivske djelatnosti u odnosu na gradivo crkvene provenijencije; od preuzimanja arhivskoga gradiva, njegove pohrane, opisa, restauracije i konzervacije i posebno u segmentu nakladničke djelatnosti Državnoga arhiva u Gospiću. Mons. Bogović u ediciji *Prilozi za povijest Like* sudjelovao je od početka kao urednik pojedinih izdanja, priređivač, autor pogovora i konačno kao autor djela koja su u ediciji objavljena od 2001. do današnjega dana. Zahvaljujući njegovom posredovanju Arhiv je ostvario nakladničku suradnju s Kršćanskom sadašnjosti s kojom smo, 2002. god., objavili knjigu Josipa Burića *Biskupije Senjska i Modruška u XVIII. stoljeću*. Biskup je knjigu uredio i napisao joj pogovor. Plod njegove dugogodišnje suradnje s arhitektom i povjesničarom Zorislavom Horvatom i *Hrvatskim institutom za povijest* utjelovljen je i u knjizi *Srednjovjekovne katedralne crkve Krbavsko-modruške biskupije Zorislava Horvata* koju je Arhiv, zajedno s Institutom, objavio 2003. god. kad je, ponovno u sunakladništvu, s Kršćanskom sadašnjosti objavljen pretisak knjige Manoila Sladovića *Povjesti biskupijah Senjske i Modruške ili Krbavske* kojoj je biskup napisao pogovor. Nakladnička suradnja Arhiva i Gospićko-senjske biskupije ostvarila se kroz tisak četiriju knjiga mons. Bogovića: *Lika i njezina Crkva u prošlosti i sadašnjosti* (2014.), *Slunjski kraj i njegova Crkva u prošlosti i sadašnjosti* (2015.), *Velebitsko podgorje i njegova Crkva u prošlosti i sadašnjosti* (2019.) i *Ljudi i događaji na mom životnom putu / Autobiografske crtice* (2020). Kao autor i član uredništva mons.

Bogović sudjelovao je i u višegodišnjem leksikografskom projektu Arhiva dovršenom tiskom *Leksikona Ličana* 2017. god., a bio je i vrlo vrijedan član uredništva časopisa *MemorabiLika* kojega Državni arhiv u Gospiću, objavljuje u suradnji sa Sveučilištem u Zadru, od 2017. god.

Mons. Bogović bio je čovjek iznimne stvarateljske energije koju su tek rijetki uspjeli dosljedno pratiti. Odmah nakon umirovljenja i nakon što je predao upravu Biskupije novoimenovanom biskupu Zdenku Križiću u svibnju 2016. god., pokrenuo je projekt zavičajne knjižnice u kojoj je prikupio knjige i periodiku koje se bave područjem Gospićko-senjske biskupije. Osim pastoralnog i znanstvenoga naslijeđa svakako je živi svjedok njegova zauzimanja za memoriju naroda i njegove žrtve *Crkva hrvatskih mučenika* na Udbini, ali i ideja da su na Krbavskom polju izgradi *Svehrvatski grob* u kojega bi se sahranili zemni ostatci svih hrvatskih žrtava Drugoga svjetskog rata i poraća kojima se ne može utvrditi identitet.

Oproštaj od mons. Bogovića, našega biskupa, oproštaj je od čovjeka koji je svojim neumornim radom obilježio jedno povijesno razdoblje u životu Crkve, Like i domovine Hrvatske. Njegovo zauzimanje za narod s kojim je živio i iz kojega je duhovno proistekao nadahnjuje nas s vjerom da ćemo uskoro opet u Lici imati svećenika, znanstvenika, intelektualca i stvaratelja jasnih i beskompromisnih životnih načela, onakvih kakve je cijeli svoj život živio biskup Bogović.